

۱۱-۱- تحولات موازنه پرداخت‌ها

شکاف نرخ تورم داخلی نسبت به تورم شرکای اصلی

تجاری و نیز عدم تعدیل متناسب نرخ ارز در سال ۱۳۸۶ موجب تداوم روند افزایشی واردات در این سال شد. میزان واردات کشور^(۲) با نرخ رشدی معادل ۱۶/۴ درصد از ۵۰۰۲۰ میلیون دلار در سال ۱۳۸۵ به ۵۸۲۴۰ میلیون دلار در سال ۱۳۸۶ افزایش یافت. آهن‌آلات و فولاد، ماشین‌آلات غیر الکتریکی، وسایل حمل و نقل، ماشین‌آلات و ابزارهای الکتریکی و بنزین به ترتیب عمده‌ترین اقلام وارداتی کشور در این سال بودند. این کالاها در مجموع ۵۹/۲ درصد از واردات گمرکی سال ۱۳۸۶ را به خود اختصاص دادند. برآیند تحولات یاد شده مازاد ۳۹۴۲۸ میلیون دلاری تراز بازرگانی را برای کشور رقم زد.

دریافت‌ها و پرداخت‌های حساب خدمات به گونه‌ای

بود که کسری حساب مذکور در سال ۱۳۸۶ نیز روندی فزاینده داشت. در این سال «کرایه حمل و بیمه» و «گردشگری» (شامل خدمات مسافری و مسافرت) به ترتیب با ۲۷۴۰ و ۱۹۵۰ میلیون دلار، حدود ۴۶/۶ درصد از صادرات خدمات کشور را به خود اختصاص دادند. همچنین، اقلام «گردشگری»، «کرایه حمل و بیمه» و «هزینه تامین مالی خارجی» به ترتیب با ۷۳۳۵، ۱۹۳۱ و ۱۹۲۴ میلیون دلار، حدود ۶۳/۷ درصد از واردات خدمات کشور را تشکیل دادند. بدین ترتیب، کسری ۷۴۹۹ میلیون دلاری حساب خدمات در سال ۱۳۸۶ و رشد ۲۲/۰ درصدی کسری مذکور نسبت به سال گذشته، نشان‌دهنده تداوم واردات خدمات (به صورت خالص) به کشور است.

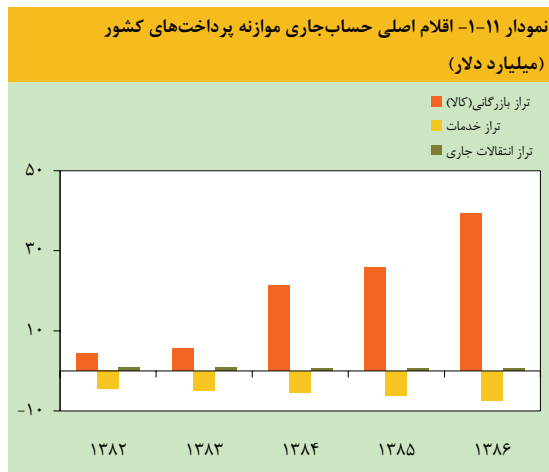
افزایش بهای جهانی نفت خام و اقلام عمده صادراتی کشور، همراه با پیگیری اهداف برنامه چهارم توسعه در خصوص تسهیل تجارت خارجی و آزادسازی مبادلات ارزی از یک سو و افزایش محدودیت‌های بین‌المللی مبادلات مالی از سوی دیگر، عوامل اصلی شکل‌دهنده تحولات تراز پرداخت‌های خارجی کشور در سال ۱۳۸۶ بودند. افزایش قابل توجه قیمت نفت خام و میعانات گازی سبب شد عواید ارزی کشور از بابت صادرات بخش نفت و گاز (مشمول بر نفت خام، فرآورده‌های نفتی، میعانات گازی و گاز طبیعی) با نرخ رشد ۳۱/۵ درصدی به ۸۱۵۶۷ میلیون دلار بالغ گردد که بالاترین عملکرد این سرفصل تاکنون بوده است.

تداوم ارائه تسهیلات ارزی و ریالی به صادرکنندگان

کالاها و خدمات، معافیت کامل صادرات از پرداخت مالیات و عوارض، اعطای جوایز و مشوق‌های صادراتی، همراه با ثبات نسبی در بازار ارز موجب شد صادرات غیر نفتی کشور^(۱) با نرخ رشد ۱۴/۶ درصدی از ۱۴۰۴۴ میلیون دلار در سال ۱۳۸۵ به ۱۶۱۰۱ میلیون دلار در سال ۱۳۸۶ افزایش یابد. افزایش صادرات فرآورده‌های حاصل از نفت و گاز و محصولات شیمیایی در گروه کالاهای صنعتی و رشد صادرات میوه‌های تازه و خشک در گروه کالاهای کشاورزی و سنتی بیشترین نقش را در دستاورد مذکور داشتند.

۲- شامل واردات گمرکی کالا، واردات از مناطق آزاد، واردات برق، گاز، کشتی، نفتکش، هواپیما، فرآورده‌های نفتی منظور نشده در گمرک و برآوردی از سایر کالاهای وارد شده که در آمار گمرک منظور نشده می‌باشد.

۱- شامل صادرات گمرکی کالا، صادرات برق، شناورها، نفتکش‌های قراضه، کالای تحویلی به وسایل حمل و نقل در مبادی مرزی و برآورد صادرات از مجاری غیر رسمی می‌باشد.

در سال ۱۳۸۶، در نتیجه کسری ۱۱۷۹۱ میلیون دلاری حساب کوتاه‌مدت و کسری ۲۳۷۵ میلیون دلاری حساب بلندمدت، حساب سرمایه موازنه پرداخت‌ها با ۱۴۱۶۵ میلیون دلار کسری مواجه شد. در تفسیر این کسری باید جانب احتیاط را رعایت نمود، زیرا بخش اعظم کسری حساب کوتاه‌مدت به افزایش دارایی خارجی بانک‌ها و مطالبات خارجی کشور اختصاص دارد که به عنوان بدهکار (علامت منفی) در حساب سرمایه ثبت می‌شوند.

از سوی دیگر، کسری حساب بلندمدت عمدتاً متأثر از محدودیت‌های بین‌المللی در زمینه استفاده از منابع مالی خارجی و افزایش بازپرداخت دیون ارزی و تعهدات قراردادهای بیع متقابل می‌باشد. در این سال معادل ۳۴۳۹ میلیون دلار صرف بازپرداخت تعهدات قراردادهای بیع متقابل شد و ۲۳۲۹ میلیون دلار نیز از این طریق در پروژه‌های نفت و گاز سرمایه‌گذاری شد. همچنین، در سال مورد نظر حدود ۶۹۴ میلیون دلار در قالب قانون تشویق و حمایت سرمایه‌گذاری خارجی جذب اقتصاد کشور شد.

در سال ۱۳۸۶، در نتیجه مبادلات حساب جاری و مبادلات مالی کشور، دارایی خارجی بانک مرکزی (موازنه کل) حدود ۱۵۲۴۶ میلیون دلار افزایش یافت.

جدول ۱۱-۱- موازنه پرداخت‌ها (میلیون دلار)

سال	۱۳۸۶	۱۳۸۵	۱۳۸۴
تراز حساب جاری	۳۲۵۷۱	۲۰۴۰۲	۱۶۶۳۷
تراز حساب سرمایه	-۱۴۱۶۵	-۴۳۸۳	-۱۸۴
اشتباهات آماری	-۳۱۶۰	-۴۶۳۴	-۱۸۷۹
موازنه کل (تغییر در ذخایر خارجی)	۱۵۲۴۶	۱۱۳۸۴	۱۴۵۷۴

در این سال خالص حساب انتقالات مازادی معادل ۶۴۲ میلیون دلار داشت که عمدتاً از انتقال درآمد ایرانیان مقیم خارج از کشور ناشی شده است. با لحاظ تحولات صورت گرفته در هریک از سرفصل‌های مذکور، تراز حساب جاری سال ۱۳۸۶ به میزان ۳۲۵۷۱ میلیون دلار مازاد داشت که در مقایسه با رقم مشابه سال قبل (۲۰۴۰۲ میلیون دلار) از رشدی برابر با ۵۹/۶ درصد برخوردار بود.

بدین ترتیب، مجموع مبادلات خارجی بخش کالا و خدمات کشور در سال ۱۳۸۶ به گونه‌ای بود که تراز حساب جاری به مازاد قابل توجهی دست یافت. اگرچه این دستاورد به لحاظ عملکرد اقتصاد کلان کشور بسیار ارزشمند تلقی می‌شود، لیکن رقم مذکور بیش از هر عاملی مبتنی بر شرایط مساعد بازار جهانی نفت خام است، زیرا بر میزان کسری تراز حساب جاری غیر نفتی نیز در سال ۱۳۸۶ افزوده شد. اگر از درآمدهای ارزی حاصل از استخراج نفت و گاز صرف‌نظر کنیم، تراز حساب جاری (غیر نفتی) در سال مورد بررسی با ۴۸۹۹۶ میلیون دلار کسری مواجه بود که ۱۷/۸ درصد بیشتر از مقدار کسری متغیر مذکور در دوره قبل است. با توجه به تأثیرپذیری بالای صادرات غیر نفتی از وضعیت مساعد بازار جهانی نفت خام و نظر به سهم مسلط اقلام شیمیایی و پتروشیمی در سبد صادراتی مزبور، می‌توان ادعان نمود که بر میزان اتکای اقتصاد ملی به صادرات بخش نفت و گاز در سال‌های اخیر افزوده شده است.

۱-۱-۱۱- حساب جاری

نفتی و همچنین افزایش چشمگیر صادرات غیر نفتی با مزاد بی‌سابقه ۳۲۵۷۱ میلیون دلاری مواجه شد.

حساب جاری اقتصاد کشور در سال ۱۳۸۶ به علت رشد بالای قیمت جهانی نفت خام، میعانات گازی و فرآورده‌های

جدول ۱۱-۲- تراز حساب جاری اقتصاد کشور

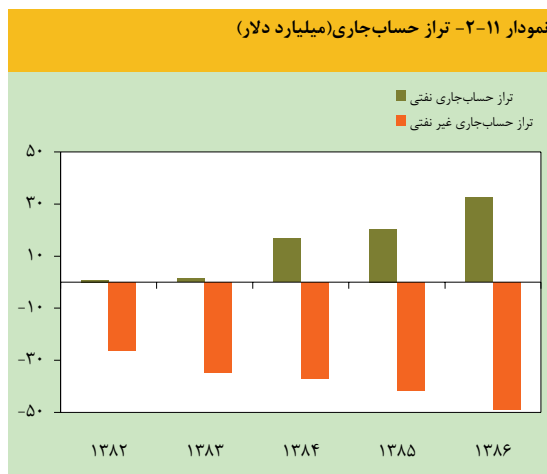
(میلیون دلار)

درصد تغییر		سال				
۱۳۸۶	۱۳۸۵	۱۳۸۶	۱۳۸۵	۱۳۸۴	۱۳۸۳	۱۳۸۲
۵۹/۶	۲۲/۶	۳۲۵۷۱	۲۰۴۰۲	۱۶۶۳۷	۱۴۴۲	۸۱۶
۱۷/۸	۱۱/۹	-۴۸۹۹۶	-۴۱۶۰۹	-۳۷۱۸۳	-۳۴۸۷۳	-۲۶۵۳۹
						تراز حساب جاری
						تراز حساب جاری غیر نفتی

سال ۱۳۸۶ نیز دنبال شد. برآیند این تحولات و تداوم رشد و توسعه اقتصاد کشور توأم با شرایط مساعد بازار جهانی اغلب کالاهای صادراتی ایران موجب تداوم روند رو به رشد تجارت خارجی در سال ۱۳۸۶ شد. در همین راستا، ارزش صادرات گمرکی کشور رکوردی بالغ بر ۱۵/۳ میلیارد دلار را پشت سر نهاد و واردات نیز در حدود ۴۸/۴ میلیارد دلار به ثبت رسید. بدین ترتیب، صادرات گمرکی کشور قادر به تامین مالی ۳۱/۶ درصد نیازهای واردات گمرکی کشور^(۱) بوده است.

تجارت گمرکی به عنوان بخش اصلی حساب کالایی اهمیت زیادی برای تحلیل‌گران اقتصادی دارد. تحولات این حوزه انعکاسی از وضعیت اقتصاد داخلی، به ویژه تغییر میزان رقابت‌پذیری تولیدات کشور است. تغییر ترکیب جغرافیایی مبادی و مقاصد محموله‌های تجاری، ترکیب صادرات و واردات براساس نوع مصرف و نظایر آن می‌تواند به درک بهتر روند مبادلات مرئی اقتصاد کشور کمک کند.

بر اساس آمار بازرگانی خارجی کشور، صادرات غیر نفتی گمرکی در سال ۱۳۸۶ به ۱۵۳۱۲ میلیون دلار بالغ گردید که نسبت به سال گذشته از رشدی معادل ۱۷/۸ درصد برخوردار بود. وزن کالاهای صادر شده در این مدت معادل ۳۲۱۱۸ هزار تن بود که نسبت به رقم مشابه سال قبل ۱۵/۷ درصد رشد نشان می‌دهد. در این سال علی‌رغم کاهش قابل توجه قیمت واحد کانی‌های فلزی و محصولات سنتی و کشاورزی صادراتی، ارزش هر تن کالای صادراتی در نتیجه افزایش جهانی قیمت محصولات شیمیایی و پتروشیمی با ۱/۸ درصد تغییر از ۴۶۸ دلار در سال ۱۳۸۵ به حدود ۴۷۷ دلار افزایش یافت.

۱-۱-۱۱- عملکرد بازرگانی خارجی

سیاست‌های ارزی و تجاری سال‌های گذشته در راستای مقررات‌زدایی و تشویق و تسهیل مبادلات خارجی در

۱- این محاسبات تنها دربرگیرنده مبادلات کالایی و گمرکی است.

جدول ۱۱-۳- بازرگانی خارجی (بدون برق و صادرات شرکت‌های ملی نفت و گاز ایران)

سهام(درصد)	درصد تغییر		سال				
	۱۳۸۵	۱۳۸۶	۱۳۸۵	۱۳۸۶	۱۳۸۴	۱۳۸۳	
							ارزش(میلیون دلار)
۷۶/۰	۷۶/۲	۱۶/۱	۶/۳	۴۸۴۳۹	۴۱۷۲۳	۳۹۲۴۸	۳۵۳۸۹
۲۴/۰	۲۳/۸	۱۷/۸	۲۴/۱	۱۵۳۱۲	۱۲۹۹۷	۱۰۴۷۴	۶۸۴۷
		۱۵/۳	-۰/۲	-۳۳۱۲۷	-۲۸۷۲۶	-۲۸۷۷۴	-۲۸۵۴۲
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۶/۵	۱۰/۱	۶۳۷۵۱	۵۴۷۲۰	۴۹۷۲۲	۴۲۲۳۶
							وزن(هزار تن)
۵۶/۵	۶۱/۰	-۴/۱	۲۲/۶	۴۱۶۹۶	۴۳۴۹۲	۳۵۴۶۶	۳۴۴۴۸
۴۳/۵	۳۹/۰	۱۵/۷	۱۱/۱	۳۲۱۱۸	۲۷۷۶۶	۲۴۹۸۳	۱۸۰۷۷
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۳/۶	۱۷/۹	۷۳۸۱۴	۷۱۲۵۸	۶۰۴۴۹	۵۲۵۲۵

ماخذ: آمار بازرگانی خارجی کشور

واردات گمرکی کالا

در سال ۱۳۸۶، ارزش سیف واردات گمرکی با ۱۶/۱ درصد تغییر از ۴۱۷۲۳ میلیون دلار در سال قبل به ۴۸۴۳۹ میلیون دلار افزایش یافت. در همین مدت، وزن کالاهای وارداتی به ۴۱۶۹۶ هزار تن رسید که نسبت به رقم مشابه سال قبل ۴/۱ درصد کاهش نشان می‌دهد. رشد چشمگیر قیمت جهانی اغلب کالاهای وارداتی کشور در این سال سبب شد تا ارزش هر تن کالای وارداتی با ۲۱/۱ درصد تغییر نسبت به سال قبل به ۱۱۶۲ دلار افزایش یابد.

در سال ۱۳۸۶، ارزش سیف واردات گمرکی با ۱۶/۱ درصد تغییر از ۴۱۷۲۳ میلیون دلار در سال قبل به ۴۸۴۳۹ میلیون دلار افزایش یافت. در همین مدت، وزن کالاهای وارداتی به ۴۱۶۹۶ هزار تن رسید که نسبت به رقم مشابه سال قبل ۴/۱ درصد کاهش نشان می‌دهد. رشد چشمگیر قیمت جهانی اغلب کالاهای وارداتی کشور در این سال سبب شد تا ارزش هر تن کالای وارداتی با ۲۱/۱ درصد تغییر نسبت به سال قبل به ۱۱۶۲ دلار افزایش یابد.

بررسی ترکیب کالاهای وارداتی^(۱) نشان می‌دهد که روند کاهشی سهم کالاهای سرمایه‌ای از واردات گمرکی در سال ۱۳۸۶ نیز ادامه یافت و از ۱۹/۷ درصد در سال قبل به ۱۸/۲ درصد در این سال رسید. از سوی دیگر، سهم مواد اولیه و کالاهای واسطه‌ای از ۶۵/۵ درصد واردات گمرکی در سال قبل به

ترکیب کالاهای وارداتی گمرکی برحسب طبقه‌بندی بین‌المللی کالاها نشان می‌دهد که علی‌رغم تداوم روند کاهش سهم گروه «ماشین‌آلات و لوازم حمل و نقل» از واردات در سال ۱۳۸۶، این

۱- شایان ذکر است که معیار طبقه‌بندی کالاهای تجاری برحسب سه گروه عمده (مواد اولیه و کالاهای واسطه‌ای، کالاهای سرمایه‌ای و کالاهای مصرفی) تغییر کرده است. پیش از این تفکیک کالاها براساس دستورالعمل‌های داخلی تهیه شده در بانک مرکزی صورت می‌گرفت. به منظور انطباق با روش‌های بین‌المللی، استاندارد سازمان ملل متحد با عنوان «طبقه‌بندی وسیع اقتصادی» یا "Broad Economic Classification" برای اولین بار در مورد آمار تفصیلی عملکرد سال ۱۳۸۴ کشور اجرا شد و سری زمانی سازگار با آن تهیه گردید. البته استاندارد متعارف بین‌المللی مذکور حسب شرایط بازارهای کشور اندکی تعدیل شده است.

گزارش اقتصادی و ترازنامه سال ۱۳۸۶

سال ۱۳۸۶ کاهش یافت. بیشترین رشد واردات در سال ۱۳۸۶ به گروه «مواد خام غیر خوراکی به استثنای مواد نفتی، سوختی» تعلق داشت. واردات این گروه با ۵۱/۸ درصد رشد از ۱۵۷۲ میلیون دلار در سال ۱۳۸۵ به ۲۳۸۶ میلیون دلار در سال ۱۳۸۶ افزایش یافت.

گروه با تشکیل ۳۴ درصد از واردات گمرکی همچنان بالاترین سهم را در میان گروه‌های کالایی به خود اختصاص داده است. کاهش سهم این گروه عمدتاً به دلیل کاهش واردات ماشین‌آلات غیر الکتریکی بود و سهم این کالاها از کل واردات از حدود ۲۳/۵ درصد در سال ۱۳۸۴ به کمتر از ۱۷ درصد در

جدول ۱۱-۴- ترکیب واردات گمرکی براساس نوع مصرف

(میلیون دلار)

سهم(درصد)	درصد تغییر		سال					
	۱۳۸۵	۱۳۸۶	۱۳۸۵	۱۳۸۶	۱۳۸۴	۱۳۸۳		
۶۸/۱	۶۵/۵	۲۰/۷	۷/۵	۳۲۹۷۹	۲۷۳۳۴	۲۵۴۲۳	۲۳۷۳۳	مواد اولیه و کالاهای واسطه‌ای
۱۸/۲	۱۹/۷	۷/۱	-۱۰/۸	۸۸۰۷	۸۲۲۶	۹۲۲۱	۸۱۲۰	کالاهای سرمایه‌ای
۱۳/۷	۱۴/۸	۷/۹	۳۳/۹	۶۶۵۲	۶۱۶۳	۴۶۰۳	۳۵۳۶	کالاهای مصرفی
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۶/۱	۶/۳	۴۸۴۳۹	۴۱۷۲۳	۳۹۲۴۸	۳۵۳۸۹	جمع کل

جدول ۱۱-۵- واردات گمرکی براساس طبقه‌بندی بین‌المللی کالا

(میلیون دلار)

سهم(درصد)	درصد تغییر		سال				
	۱۳۸۵	۱۳۸۶	۱۳۸۵	۱۳۸۶	۱۳۸۴		
۳۴/۰	۳۶/۰	۹/۸	-۱۲/۸	۱۶۴۹۳	۱۵۰۱۷	۱۷۲۱۷	ماشین‌آلات و لوازم حمل و نقل
۲۶/۲	۲۱/۳	۴۲/۸	۷/۴	۱۲۶۷۲	۸۸۷۶	۸۲۶۶	کالاهای طبقه‌بندی شده برحسب ماده به کار رفته
۹/۱	۱۲/۸	-۱۷/۷	۲۷/۶	۴۴۰۶	۵۳۵۶	۴۱۹۸	مواد معدنی، سوخت و مواد روغنی
۱۲/۹	۱۱/۶	۲۹/۰	۱۵/۷	۶۲۵۶	۴۸۵۰	۴۱۹۱	مواد شیمیایی
۱۷/۸	۱۸/۳	۱۳/۰	۴۱/۸	۸۶۱۲	۷۶۲۴	۵۳۷۶	سایر
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۶/۱	۶/۳	۴۸۴۳۹	۴۱۷۲۳	۳۹۲۴۸	جمع کل

این سال بیشترین رشد ارزش واردات به کشورهای چین (۵۵/۹ درصد)، ژاپن (۴۴/۵ درصد)، سنگاپور (۴۳/۳ درصد) و ترکیه (۴۰/۱ درصد) اختصاص داشت که به ترتیب در رتبه‌های سوم، دهم، چهاردهم و یازدهم از جدول توزیع واردات گمرکی برحسب کشورها قرار دارند. بیشترین کاهش واردات نیز از کشورهای هلند، برزیل و سوئد بود که به ترتیب ۴۱/۳، ۲۸/۵ و ۲۱/۰ درصد رشد منفی نشان می‌دهند.

در سال ۱۳۸۶، روند افزایشی سهم قاره آسیا در ارزش واردات گمرکی کالا که از سال ۱۳۸۱ شروع شده بود، تداوم یافت و سهم این قاره از ۵۰/۶ درصد در سال قبل به ۵۴/۶ درصد افزایش یافت. همچنین، قاره اروپا با اختصاص ۴۲

توزیع جغرافیایی واردات گمرکی کشور در سال ۱۳۸۶ نسبت به سال قبل اندکی تغییر یافت. نسبت‌های تمرکز^(۱) سه، پنج و ده کشور اول به ترتیب از ۴۱/۲، ۵۱/۳ و ۶۹/۸ درصد در سال ۱۳۸۵ به ۴۳/۶، ۵۴/۴ و ۷۲/۱ درصد در سال ۱۳۸۶ افزایش یافتند. این تغییرات نشان می‌دهد که تمرکز جغرافیایی واردات کشور در سال مورد بررسی افزایش یافته است. در این سال کشورهای امارات متحده عربی، آلمان، چین، سوئیس، کره جنوبی، انگلستان، ایتالیا، فرانسه، هند و ژاپن به ترتیب اصلی‌ترین شرکای تجاری کشور در زمینه واردات کالا بودند. در

۱- این نسبت‌ها از مجموع سهم سه، پنج و ده کشور اول از کل واردات گمرکی به دست می‌آیند.

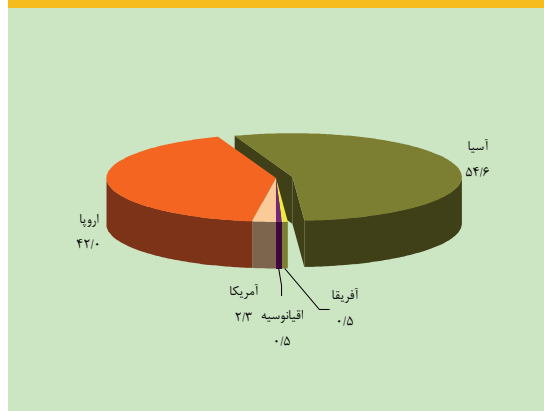
فصل ۱۱ وضعیت بخش خارجی اقتصاد

ارزش ۱۷/۸ درصد افزایش داشت. بدین ترتیب، ارزش هر تن کالای صادراتی کشور در این سال معادل ۴۷۷ دلار بود که نسبت به سال قبل از ۱/۸ درصد رشد برخوردار بود.

بخش عمده صادرات گمرکی کشور در سال ۱۳۸۶ مانند سال قبل به کالاهای صنعتی اختصاص داشت. سهم این گروه معادل ۷۵/۸ درصد بود که نسبت به رقم مشابه سال قبل (۷۴/۴ درصد) اندکی افزایش یافت. کل ارزش صادرات این گروه کالایی با ۲۰/۱ درصد رشد به ۱۱۶۰۳ میلیون دلار بالغ شد. براساس ترکیب اقلام تشکیل دهنده این گروه کالایی، رشد بالای صادرات کالاهای صنعتی در این سال عمدتاً در نتیجه رشد صادرات «فرآورده‌های حاصل از نفت و گاز»، «محصولات شیمیایی آلی و غیر آلی» و «وسایل نقلیه زمینی و قطعات یدکی» محقق شد. در میان زیرگروه‌های اصلی کالاهای صنعتی، محصولات شیمیایی آلی با ۱۶۲/۵ درصد تغییر بالاترین نرخ رشد را داشت. در نتیجه این رشد، سهم گروه مزبور از ۵/۳ درصد صادرات در سال ۱۳۸۵ به ۱۱/۹ درصد در سال ۱۳۸۶ افزایش یافت. افزایش قابل توجه قیمت جهانی اقلام عمده صادراتی گروه کالاهای صنعتی همراه با رشد حجم صادرات (در نتیجه توسعه واحدهای شیمیایی و پتروشیمی) مهم‌ترین دلیل روند رو به صعود صادرات این کالاها در سال‌های اخیر بوده است.

درصد از ارزش واردات گمرکی کشور به خود، دومین قاره تامین‌کننده کالاهای وارداتی ایران بود. براساس آمار مذکور، سهم واردات از قاره اروپا معادل ۲/۹ واحد درصد به نفع قاره آسیا کاهش یافت که این جایگزینی در سهم دو قاره اروپا و آسیا را می‌توان به روند فزاینده تسلط شرق آسیا بر بازارهای جهانی و افزایش محدودیت گشایش اعتبار اسنادی وارداتی از کشورهای غربی نسبت داد.

نمودار ۱۱-۳- توزیع واردات گمرکی برحسب قاره‌ها در سال ۱۳۸۶ (درصد)

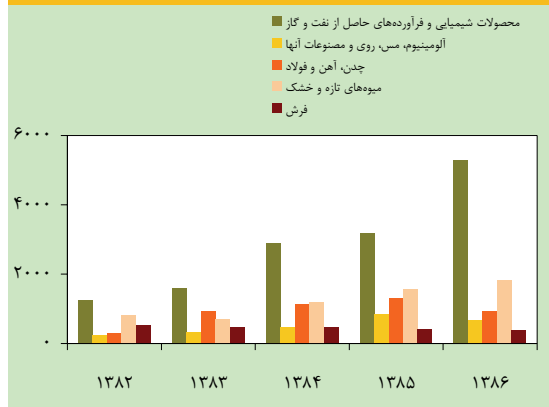

بررسی توزیع واردات گمرکی برحسب گروه کشورها نشان می‌دهد که کشورهای عضو اسکاپ در سال ۱۳۸۶، همچنان اصلی‌ترین منبع تامین کالاهای وارداتی کشور بوده‌اند. این گروه کشورها تامین ۱۹۷۵۷ میلیون دلار از واردات گمرکی سال ۱۳۸۶ را به خود اختصاص دادند که در مجموع ۴۰/۸ درصد از کل واردات گمرکی کشور را تشکیل می‌داد. پس از آن کشورهای عضو اتحادیه اروپا با ۱۴۹۹۰ میلیون دلار (۳۰/۹ درصد) از واردات گمرکی کشور در رتبه دوم قرار داشتند.

صادرات غیر نفتی

در سال ۱۳۸۶، حدود ۳۲۱۱۸ هزار تن کالا به ارزش ۱۵۳۱۲ میلیون دلار از مجاری گمرکی به خارج از کشور صادر شد که نسبت به سال قبل از نظر وزن ۱۵/۷ درصد و از لحاظ

نمودار ۱۱-۴- کالاهای عمده صادرات غیر نفتی (میلیون دلار)

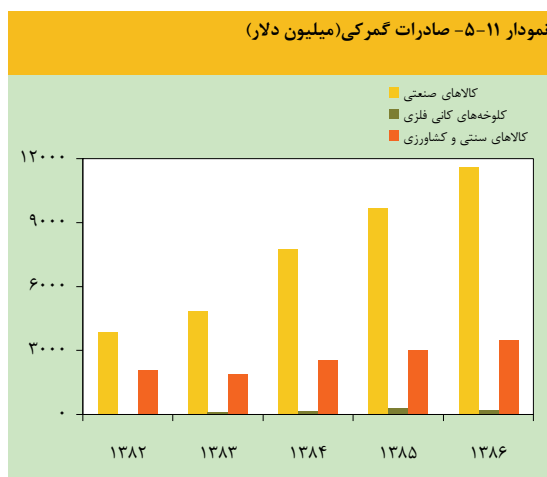
گزارش اقتصادی و ترازنامه سال ۱۳۸۶

سال نسبت‌های تمرکز^(۱) سه، پنج و ده کشور اول به ترتیب از ۳۵/۲، ۴۶/۷ و ۶۲/۷ درصد در سال ۱۳۸۵ به ۳۴/۳، ۴۵/۸ و ۶۲/۵ درصد تغییر یافت. کشورهای امارات متحده عربی، عراق، چین، ژاپن، هند، ترکیه، کره جنوبی، افغانستان، ایتالیا و آلمان به ترتیب اصلی‌ترین شرکای تجاری کشور در زمینه صادرات کالا بودند. در این سال بیشترین رشد ارزش صادرات به کشورهای اندونزی (۲۲۵/۳ درصد)، کره جنوبی (۱۳۹/۳ درصد)، هلند (۱۲۷/۳ درصد) و عمان (۱۰۲/۸ درصد) اختصاص داشت که به ترتیب در رتبه‌های بیست و یکم، هفتم، هجدهم و بیست و پنجم از جدول توزیع صادرات گمرکی برحسب کشورها قرار دارند. بیشترین کاهش صادرات نیز مربوط به کشورهای ایتالیا، عربستان و پاکستان بود که به ترتیب ۱۹/۱، ۱۱/۶ و ۱۰/۹ درصد کاهش نشان می‌دهند.

توزیع قاره‌ای صادرات گمرکی کشور نشان‌دهنده حفظ جایگاه کشورهای آسیایی در میان بازارهای عمده صادراتی ایران است. گروه کشورهای مذکور، مقصد ۷۶/۹ درصد از محموله‌های صادراتی ایران در سال ۱۳۸۶ بود. رقم مزبور نسبت به سهم ۷۶/۶ درصدی سال ۱۳۸۵ تغییر زیادی نداشته است. رشد صادرات گمرکی ایران به این کشورها در سال ۱۳۸۶ معادل ۱۸/۲ درصد بود که در مقایسه با رشد مشابه سال قبل (۱۹/۳ درصد) اندکی کاهش داشته است. با توجه به ادامه رشد صادرات به قاره آسیا در سال ۱۳۸۶، گرایش حاکم بر بازارهای هدف صادرات گمرکی کشور همچنان به سمت این قاره بوده است. پس از آن کشورهای اروپایی با جذب ۱۹/۵ درصد از صادرات گمرکی کشور رتبه دوم را به خود اختصاص دادند. حجم صادرات غیر نفتی کشور به قاره اروپا در سال مذکور معادل ۲۲/۱ درصد رشد داشت که در مقایسه با رقم مشابه سال قبل (۳۷/۳ درصد) به میزان قابل توجهی کاهش یافته است.

شایان ذکر است که ارتقای سهم صادرات صنعتی یکی از مهم‌ترین اهداف و راهبردهای اقتصادی کشور است. لیکن پایداری رشد ایجاد شده مستلزم آن است که ترکیب سبد صادرات صنعتی کشور به تدریج به سوی اقلام پردازش شده و حاوی ارزش افزوده بیشتر تغییر کند. پیش‌بینی شرایط بازارهای جهانی اقلام مذکور در بلندمدت و برنامه‌ریزی برای تنوع‌بخشی به بازارهای هدف صادراتی می‌تواند به تثبیت درآمدهای صادراتی این بخش کمک نماید.

سهم کالاهای سنتی و کشاورزی در صادرات گمرکی سال ۱۳۸۶ معادل ۲۲/۷ درصد بود که در مقایسه با رقم مشابه سال قبل (۲۳/۲ درصد) اندکی کاهش یافت. کل ارزش صادرات این گروه کالایی در سال ۱۳۸۶ معادل ۳۴۸۲ میلیون دلار بود. در میان کالاهای این گروه، بیشترین سهم صادرات گمرکی به میوه‌های تازه و خشک (۱۱/۹ درصد) اختصاص داشت. کلوخه‌های کانی فلزی نیز با کسب ۲۲۷ میلیون دلار درآمد ارزی، کمترین سهم (۱/۵ درصد) از صادرات گمرکی کشور در سال ۱۳۸۶ را به خود اختصاص داد. ارزش صادرات این گروه به دلیل کاهش شدید قیمت جهانی، حدود ۲۹ درصد نسبت به سال قبل کاهش یافت.

توزیع جغرافیایی صادرات گمرکی کشور در سال ۱۳۸۶ نسبت به سال قبل تغییر قابل توجهی نداشت. در این

۱- این نسبت‌ها از مجموع سهم سه، پنج و ده کشور اول از کل صادرات گمرکی به دست می‌آیند.

براساس آمارهای بین‌المللی، رابطه مبادله اغلب کشورهای صنعتی از روندی نسبتاً باثبات و پایدار در طول زمان (حتی در مقاطع اوج‌گیری قیمت جهانی نفت) برخوردار است. متغیر مذکور برای اقتصادهای در حال توسعه متناسب با شدت وابستگی کشورها به واردات انرژی و تحول قیمت جهانی آن تغییر می‌کند.

در سال ۱۳۸۶، رابطه مبادله گمرکی به دلیل افزایش بیشتر ارزش واحد کالاهای وارداتی (۲۱/۱ درصد) نسبت به افزایش ارزش واحد کالاهای صادراتی (۱/۸ درصد)، با ۱۵/۹ درصد تغییر از ۰/۴۸۸ به ۰/۴۱۰ کاهش یافت. این ارقام نشان می‌دهند که علی‌رغم سهم قابل توجه کالاهای شیمیایی و پتروشیمی در صادرات گمرکی و افزایش قیمت جهانی این کالاها، رشد قیمت کالاهای صادراتی به مراتب کمتر از رشد قیمت کالاهای وارداتی بوده است.

توزیع جغرافیایی صادرات کالاهای گمرکی برحسب گروه کشورها نشان می‌دهد کشورهای عضو اسکاپ با جذب ۵۰/۰ درصد از صادرات گمرکی سال ۱۳۸۶، همچنان بزرگ‌ترین بازار صادراتی کشور محسوب می‌شوند. صادرات به این گروه کشورها معادل ۲۳/۸ درصد رشد داشت. ارزش صادرات کشور به کشورهای عضو اتحادیه پایاپای آسیایی در سال ۱۳۸۶ به میزان ۳/۷ درصد کاهش داشت که در مقایسه با رقم مشابه سال قبل (۸/۹ درصد) کاهش زیادی نشان می‌دهد.

رابطه مبادله بازرگانی

تغییر میزان رقابت‌پذیری بخش خارجی هر اقتصاد را می‌توان در نحوه رفتار رابطه مبادله آن با جهان خارج مشاهده کرد. یکی از روش‌های شناخته شده و معتبر برای سنجش رابطه مبادله، محاسبه نسبت قیمت واحد کالاهای صادراتی به قیمت واحد کالاهای وارداتی است.

جدول ۱۱-۶- رابطه مبادله بازرگانی (گمرکی)

(دلارتن)

درصد تغییر		سال			
۱۳۸۶	۱۳۸۵	۱۳۸۶	۱۳۸۵	۱۳۸۴	
۱/۸	۱۱/۷	۴۷۶/۷	۴۶۸/۱	۴۱۹/۲	ارزش واحد صادرات
۲۱/۱	-۱۳/۳	۱۱۶۱/۷	۹۵۹/۳	۱۱۰۶/۶	ارزش واحد واردات
-۱۵/۹	۲۸/۸	۰/۴۱۰	۰/۴۸۸	۰/۳۷۹	رابطه مبادله بازرگانی

ماخذ: آمار بازرگانی خارجی کشور

۱۱-۱-۲-۱- استفاده از منابع خارجی و تعهدات ارزی

مجموع تعهدات ارزی کشور (تعهدات بالفعل و بالقوه) با ۲۳/۹ درصد رشد از ۴۵۳۳۸ میلیون دلار در پایان سال ۱۳۸۵ به ۵۶۱۸۴ میلیون دلار در پایان سال ۱۳۸۶ افزایش یافت. در این سال ترکیب تعهدات بالقوه و بالفعل دست‌خوش تغییر شد، به طوری که سهم تعهدات بالقوه از ۴۸/۱ درصد در پایان سال ۱۳۸۵ به ۴۹/۰ درصد در پایان سال ۱۳۸۶ افزایش یافت.

۱۱-۱-۲- تحولات حساب سرمایه

در میان سرفصل‌های تشکیل‌دهنده حساب سرمایه، تجزیه و تحلیل روند تعهدات خارجی و چگونگی استفاده از منابع مالی از اهمیت خاصی برخوردار است. در مجموع، فعل و انفعالات تجاری کشور در سال مورد بررسی سبب شد تا جمع تعهدات خارجی کشور اندکی افزایش یافته، از سهم بدهی‌های خارجی (تعهدات بالفعل) کاسته شده و کاهش محدودی در دیون کوتاه‌مدت خارجی روی دهد.

گزارش اقتصادی و ترازنامه سال ۱۳۸۶

۱۱-۱-۳- تغییر در ذخایر بین‌المللی

همان‌طور که اشاره شد در سال مورد بررسی، ذخایر بین‌المللی کشور در نتیجه رشد مازاد حساب جاری حدود ۱۵۲۴۶ میلیون دلار افزایش یافت. بخش قابل توجهی از این افزایش ناشی از افزایش موجودی حساب ذخیره ارزی بوده است.

۱۱-۲- تحلیل وضعیت بخش خارجی اقتصاد

چنانچه وضعیت تراز پرداخت‌های کشور (میزان تغییر در ذخایر بین‌المللی) ملاک ارزیابی تحولات بخش خارجی قرار گیرد، اقتصاد ایران در سال ۱۳۸۶ عملکرد نسبتاً قابل قبولی داشت. افزوده شدن حدود ۱۵۲۴۶ میلیون دلار بر مجموع ذخایر خارجی کشور به رغم محدودیت‌های گوناگون و به‌کارگیری سیاست‌های ارزی و تجاری محتاطانه به خودی خود ارزشمند است؛ لیکن معیارهای دیگری نیز برای ارزیابی این حوزه وجود دارد که از جمله آنها می‌توان به چگونگی زمان‌بندی تعهدات خارجی و حجم برداشت‌های دولت از حساب ذخیره ارزی اشاره کرد. این دو معیار نیز از روند نسبتاً مناسبی برخوردار بوده‌اند.

نسبت تعهدات کوتاه‌مدت به کل تعهدات (که نشان‌دهنده میزان انعطاف‌پذیری اقتصاد در پرداخت بدهی‌ها است) از ۳۸/۷ درصد در سال ۱۳۸۵ به ۳۴/۵ درصد در پایان سال ۱۳۸۶ کاهش یافت. نرخ رشد برداشت‌های دولت از حساب ذخیره ارزی در سال ۱۳۸۶ (حدود ۴/۴ درصد) به مراتب کمتر از نرخ افزایش منابع حساب (۵۰/۴ درصد) بود.

۱۱-۳- سیاست‌های تجاری و ارزی

جهت‌گیری سیاست‌های تجاری سال ۱۳۸۶ نیز مانند سال‌های قبل بر تشویق و حمایت از صادرات، تعمیق

(میلیون دلار) جدول ۱۱-۷- وضعیت تعهدات خارجی کشور

درصد تغییر	سال		
	۱۳۸۶	۱۳۸۵	
۲۶/۲	۲۷۵۳۷	۲۱۸۲۴	تعهدات بالقوه
۲۱/۸	۲۸۶۴۷	۲۳۵۱۴	تعهدات بالفعل
۸/۷	۹۸۹۱	۹۱۰۰	بدهی‌های کوتاه‌مدت
۳۰/۱	۱۸۷۵۶	۱۴۴۱۴	بدهی‌های بلندمدت
۱/۵	۴۸۸۲	۴۸۱۰	فاینانس‌های خودگردان
۷/۱	۵۰۸۶	۴۷۴۸	فاینانس
			وام‌های مستقیم خارج
۲۲۲/۸	۶۵۶۶	۲۰۳۴	از شبکه بانکی
-۵۵/۲	۶۳۲	۱۴۱۳	اوراق قرضه
۱۲/۸	۱۵۹۰	۱۴۰۹	سایر
۲۳/۹	۵۶۱۸۴	۴۵۳۳۸	کل تعهدات خارجی

در سال ۱۳۸۶، تعهدات بالفعل (بدهی‌های) خارجی کشور با ۲۱/۸ درصد تغییر از ۲۳۵۱۴ میلیون دلار به ۲۸۶۴۷ میلیون دلار افزایش یافت. از علل اصلی افزایش قابل توجه بدهی‌های خارجی، احتساب وام‌های خارج از شبکه بانکی تازه شناسایی شده و کاهش ارزش جهانی دلار در مقابل سایر اسعار است. همچنین، در این سال مرحله اول اوراق قرضه یورویی منتشر شده در سال ۱۳۸۱، بازخرید شد.

جدول ۱۱-۸- سررسید بدهی‌های خارجی در پایان سال ۱۳۸۶

(میلیون دلار)					
مقطع	۱۳۸۷	۱۳۸۸	۱۳۸۹	۱۳۹۰	۱۳۹۱
(پایان سال)					به بعد
مبلغ	۱۳۸۷۳	۳۰۵۰	۲۶۷۰	۲۲۱۰	۶۸۴۴

سهم دیون کوتاه‌مدت در مجموع بدهی‌های خارجی کشور برحسب سررسید اولیه از ۳۸/۷ درصد در پایان سال ۱۳۸۵ به ۳۴/۵ درصد در پایان سال ۱۳۸۶ کاهش یافت. در میان اقلام بدهی‌های میان‌مدت و بلندمدت، افزایش ۴۵۳۲ میلیون دلاری وام‌های مستقیم خارج از شبکه بانکی و ۳۳۸ میلیون دلاری فاینانس بیشترین سهم را در تغییر میزان بدهی‌های میان‌مدت و بلندمدت داشت.

روابط بازرگانی و اقتصادی با دنیای خارج و مدیریت واردات استوار بود. سیاست‌های ارزی نیز عمدتاً بر اصلاح رویه‌های اجرایی و کاهش آثار محدودیت‌های بین‌المللی در مبادلات ارزی متمرکز بود.

۱۱-۳-۱- مقررات و سیاست‌های تجاری

وزیران عضو شورای عالی توسعه صادرات غیر نفتی سیاست‌های حمایتی و تشویقی صادرات غیر نفتی سال ۱۳۸۶ را در مرداد ماه تصویب نمودند^(۱). این حمایت‌ها شامل مواردی همچون حمایت از بنگاه‌ها در جهت تولید صادراتی، هدفمند نمودن جوایز و مشوق‌های صادراتی^(۲) در قالب حمایت‌های مستقیم و غیرمستقیم، کمک به توسعه صادرات خدمات با اولویت صادرات خدمات فنی و مهندسی کشور، کمک به توسعه صادرات کالاهای با ارزش افزوده بیشتر، کمک به توسعه زیرساخت‌های صادراتی کشور، ساماندهی نظام اطلاع‌رسانی از بازارها و فرصت‌های تجاری به تولیدکنندگان و صادرکنندگان، کمک به ایجاد دفاتر، نمایندگی‌ها، شعب و مراکز تجاری در بازارهای هدف توسط سازمان توسعه تجارت ایران، حمایت از تشکلهای تولیدی-صادراتی و صندوق‌های غیردولتی توسعه صادرات غیر نفتی، کمک به تبلیغات عام محصولات ایرانی در بازارهای هدف، حمایت از اعزام و پذیرش هیئت‌های تجاری-بازاریابی، حمایت از حضور بنگاه‌ها در نمایشگاه‌های خارج از کشور، کمک به حفظ و ماندگاری محصولات صادراتی در بازارهای هدف، حمایت از «ایجاد و توسعه خوشه‌های صادراتی، شرکت‌های مدیریت صادرات، شرکت‌های بزرگ صادراتی و کنسرسیوم‌های صادراتی»، حمایت از «طرح‌های

آموزشی، پژوهشی و تحقیقات بازار»، حمایت از طرح‌های توسعه صادرات استان‌ها، پرداخت بخشی از هزینه صدور ضمانت‌نامه‌ها و بیمه‌های صادراتی، پرداخت یارانه سود و کارمزد تسهیلات بانکی صادرکنندگان، کمک به تهیه، تولید و پخش مستندات توانمندی‌های صادراتی ایران از طریق رسانه‌های مختلف داخلی و خارجی در بازارهای هدف، حمایت ویژه از توسعه صادرات به بازارهای هدف در اولویت و نیز برخی از کالاها و خدمات صادراتی دارای مزیت، ترویج حمایت از صدور کالا و خدمات با کیفیت مطلوب و مطابق با استانداردهای جهانی و نیز حمایت از اجرای طرح کنترل کیفیت کالا و خدمات صادراتی ایران، حمایت از توسعه و ترویج طراحی و بسته‌بندی کالاهای صادراتی متناسب با نیاز بازارهای هدف و تامین بخشی از هزینه حمل کالاهای صادراتی بود.

به منظور کاهش تصدی‌گری دولت و حمایت از بخش غیردولتی، هرگونه فعالیت اقتصادی جدید دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده ۱۶۰ قانون برنامه چهارم توسعه در خارج از کشور ممنوع شد و دولت نیز مکلف شد ترتیبی اتخاذ نماید که بخش‌های خصوصی، تعاونی و عمومی غیردولتی بتوانند سهم اقتصادی و تجاری ایران را در بازارهای خارجی و بین‌المللی افزایش دهند^(۳).

در راستای توسعه همکاری‌های اقتصادی با سایر کشورها، موافقت‌نامه تجاری اکو^(۴) (اکوتا) مشتمل بر یک مقدمه و سی و نه ماده به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید^(۵). به موجب این موافقت‌نامه کشورهای عضو متعهد

۲- بند ۴ تبصره ۴ قانون بودجه سال ۱۳۸۶

۴- اعضای سازمان همکاری‌های اقتصادی (اکو) عبارتند از ایران، افغانستان، آذربایجان، قزاقستان، قرقیزستان، پاکستان، تاجیکستان، ترکیه، ترکمنستان و ازبکستان.

۵- بخشنامه شماره ۲۰۳/۱۶۲۶۰۱ مورخ ۱۳۸۶/۱۰/۱۷ مجلس شورای اسلامی

۱- تصویب‌نامه شماره ۸۱۲۹۳/ت۳۷۸۶۲ک مورخ ۱۳۸۶/۵/۲۳ وزیر عضو شورای عالی توسعه صادرات غیر نفتی

۲- در اجرای بند (ب) ماده ۳۳ قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران

۱۱-۳-۲- مقررات و سیاست‌های ارزی

سیاست‌ها و مقررات ارزی سال ۱۳۸۶ عمدتاً بر اصلاح مقررات و رویه‌های اجرایی قبلی متمرکز بود. در همین راستا، هیئت امنای حساب ذخیره ارزی شرایط و ضوابط جدید اعطای تسهیلات ارزی از این حساب را تصویب کرد^(۸). براساس این مصوبه، قراردادهای عاملیت صادراتی و وارداتی تلفیق گردید، اعطای خطوط اعتباری کوتاه‌مدت (حداکثر یک‌ساله) به منظور تشویق و توسعه صادرات غیر نفتی مجاز شد، رعایت مفاد قانون حداکثر توان فنی مهندسی تولیدی و صنعتی الزامی شد، بازپرداخت پلکانی تسهیلات مجاز شد و حداکثر دوره استفاده از تسهیلات، تنفس و بازپرداخت در مناطق کمتر توسعه‌یافته به ترتیب ۳، ۱ و ۷ سال و در سایر مناطق ۳ سال، ۶ ماه و ۵ سال تعیین شد.

علاوه بر این، ضوابط و مقررات دیگری در حوزه حساب ذخیره ارزی تدوین شد که از جمله آنها می‌توان به امکان استفاده از ارزهای مجاز جایگزین دلار آمریکا برای پوشش وجه اسناد اعتبارات گشایش شده از محل این حساب و بازپرداخت این‌گونه اعتبارات به دلار آمریکا (ارز اعتبار) علی‌رغم پرداخت وجه اسناد به سایر ارزها^(۹)، امکان تمدید سررسید اعتبارات اسنادی مفتوحه به نرخ‌های شناور و صادراتی در چارچوب مفاد بند ۱۰ بخش اول مجموعه مقررات ارزی^(۱۰)، امکان اعطای تسهیلات به درهم امارات و خودداری از پذیرش و بررسی طرح‌های احداث و توسعه کارخانه‌های سیمان برای استفاده از

شدند همکاری‌های اقتصادی و تجاری بین خود را از طریق حذف موانع غیر تعرفه‌ای، کاهش تعرفه‌ها، مبادله امتیازات، توسعه هماهنگ روابط اقتصادی میان طرف‌های متعاقد، ایجاد شرایط رقابت عادلانه برای تجارت، روان‌سازی جریان کالاها و خدمات و افزایش فرصت‌های سرمایه‌گذاری مرتبط با تجارت، توسعه دهند.

در همین زمینه، قوانین موافقت‌نامه‌های بازرگانی بین ایران و کشورهای سوئیس^(۱) و بنگلادش^(۲) به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید. براساس این موافقت‌نامه‌ها، مبادلات تجاری بین طرف‌های متعاقد و قراردادهای منعقد شده بین اشخاص حقیقی و حقوقی دو کشور در چارچوب این موافقت‌نامه مورد حمایت قرار می‌گیرند. همچنین، به منظور تشویق سرمایه‌گذاری خارجی، قوانین موافقت‌نامه‌های تشویق و حمایت از سرمایه‌گذاری‌های متقابل بین ایران و کشورهای اندونزی^(۳)، سوئد^(۴) و کویت^(۵) به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید.

علاوه بر این، به منظور حمایت از تولیدکنندگان داخلی در مقابل دامپینگ و در راستای بند (ج) ماده ۳۳ قانون برنامه چهارم توسعه، تصویب‌نامه هیئت وزیران^(۶) در خصوص تدابیر و اقدام‌های حفاظتی، جبرانی و ضد دامپینگ به وزارت بازرگانی و سایر سازمان‌های اجرایی مرتبط، ابلاغ شد. همچنین، ویرایش ۶۰۰ مقررات متحدالشکل اعتبارات اسنادی از تاریخ ۱۳۸۶/۴/۱۰ (اول ژوئیه ۲۰۰۷) اجرایی شد^(۷).

۱- بخشنامه شماره ۴۴۰/۷۸۳۴۹ مورخ ۱۳۸۶/۵/۲۴ مجلس شورای اسلامی
۲- بخشنامه شماره ۵۰۹/۷۸۳۸۲ مورخ ۱۳۸۶/۵/۲۴ مجلس شورای اسلامی
۳- بخشنامه شماره ۴۴۲/۷۸۵۰۲ مورخ ۱۳۸۶/۵/۲۴ مجلس شورای اسلامی
۴- بخشنامه شماره ۵۳۷/۸۵۲۷۱ مورخ ۱۳۸۶/۶/۴ مجلس شورای اسلامی
۵- بخشنامه شماره ۶۷۶/۹۲۹۴۲ مورخ ۱۳۸۶/۶/۲۵ مجلس شورای اسلامی
۶- تصویب‌نامه شماره ۳۲۶۵۶-هـ مورخ ۱۳۸۶/۵/۱۶ هیئت وزیران
۷- بخشنامه شماره ۶۰/۱۰۲۲ مورخ ۱۳۸۶/۴/۱۸ اداره سیاست‌ها و مقررات ارزی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

۸- بخشنامه شماره ۶۰/۱۰۳۹ مورخ ۱۳۸۶/۷/۵ اداره سیاست‌ها و مقررات ارزی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران
۹- بخشنامه شماره ۶۰/۱۰۰۸ مورخ ۱۳۸۶/۲/۱۹ اداره سیاست‌ها و مقررات ارزی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران
۱۰- بخشنامه شماره ۶۰/۱۰۳۶ مورخ ۱۳۸۶/۶/۱۱ اداره سیاست‌ها و مقررات ارزی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

تسهیلات این حساب به استثنای طرح‌های نیمه تمام در سقف ظرفیت‌های تعیین شده در قرارداد اولیه^(۱) اشاره کرد.

در این سال همچنین، پیش‌پرداخت گشایش اعتبارات اسنادی برای خرید مواد اولیه و تجهیزات واحدهای تولیدی صرفاً ۱۰ درصد کل هزینه قطعی تعیین شد و پرداخت ۱۰ درصد دیگر از کل هزینه‌های قطعی و اخذ وثایق مکفی و مناسب در هنگام مبادله اسناد اعتبارات اسنادی مدت‌دار الزامی شد^(۲)، افتتاح حساب ارزی مدت‌دار نزد شعب بانک‌های داخل

کشور به نام دستگاه‌های موضوع ماده ۱۶۰ قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران غیر مجاز اعلام شد^(۳)، ورود فلزات گرانبها (شامل طلا، نقره و پلاتین) با استفاده از تسهیلات خطوط اعتباری کوتاه‌مدت بین‌بانکی یک‌ساله (ریفاینانس) و نیز اعتبارات و بروات اسنادی مدت‌دار ممنوع شد^(۴) و استفاده از تسهیلات کوتاه‌مدت بانک توسعه اسلامی نیز منوط به هماهنگی لازم با اداره تامین اعتبارات ارزی بانک مرکزی شد^(۵).

۳- بخشنامه شماره ۶۰/۱۰۵۲ مورخ ۱۳۸۶/۱۰/۲۰ اداره سیاست‌ها و مقررات

ارزی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

۴- بخشنامه شماره ۶۰/۱۰۳۸ مورخ ۱۳۸۶/۷/۳ اداره سیاست‌ها و مقررات

ارزی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

۵- بخشنامه شماره ۶۰/۱۰۶۲ مورخ ۱۳۸۶/۱۱/۲۴ اداره سیاست‌ها و مقررات

ارزی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

۱- بخشنامه شماره ۶۰/۱۰۴۷ مورخ ۱۳۸۶/۹/۱۴ اداره سیاست‌ها و مقررات

ارزی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

۲- نامه عمومی شماره ۳۴۵۶/سا/۸ مورخ ۱۳۸۶/۵/۲۵ اداره سیاست‌ها و

مقررات ارزی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران